

ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU

PETROL VE LPG PİYASASI FİYATLANDIRMA RAPORU

Ekim 2017

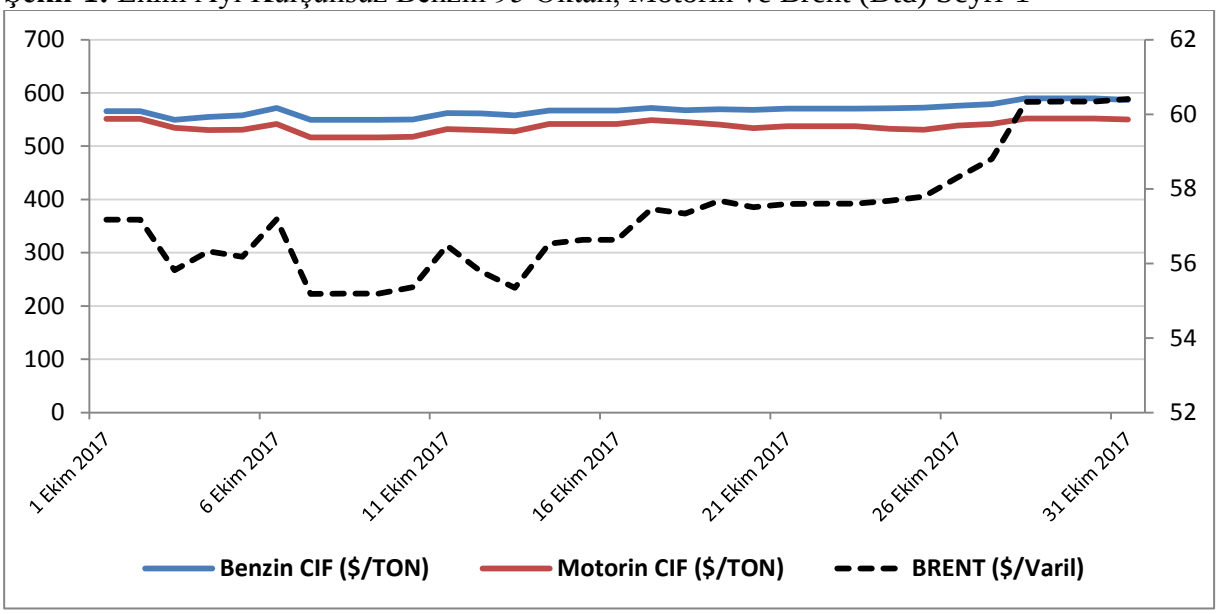
A. PETROL PİYASASI

1. Ekim Ayında Uluslararası Piyasalarda ve Türkiye'de Ürün Fiyatlarının Seyri

1.1. Uluslararası Piyasalar

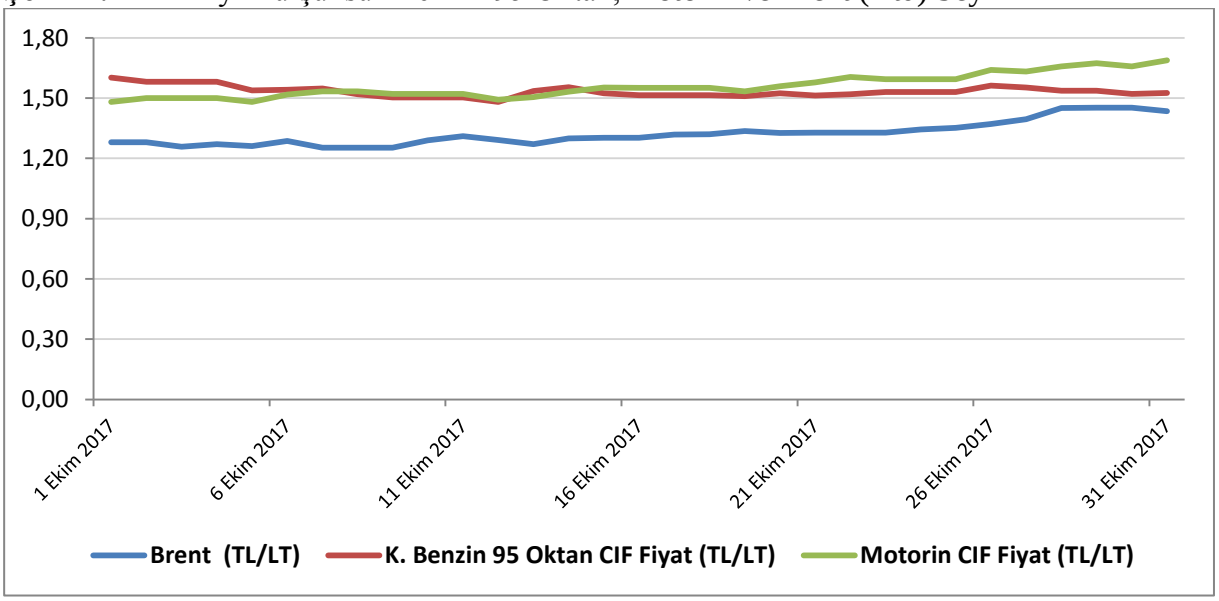
Ülkemizin takip ettiği Platts European Market Scan'da, CIF MED (Genova/Lavera) başlığı altında, benzin ve motorin ürünleri ile Brent tipi ham petrol (FOB) için yayımlanan fiyatlar Şekil-1'de sunulmuştur.

Şekil-1: Ekim Ayı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin ve Brent (Dtd) Seyri-1

Söz konusu veriler TL/LT'ye çevrilerek Şekil-2'de sunulmuştur.

Şekil-2: Ekim Ayı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin ve Brent (Dtd) Seyri-2

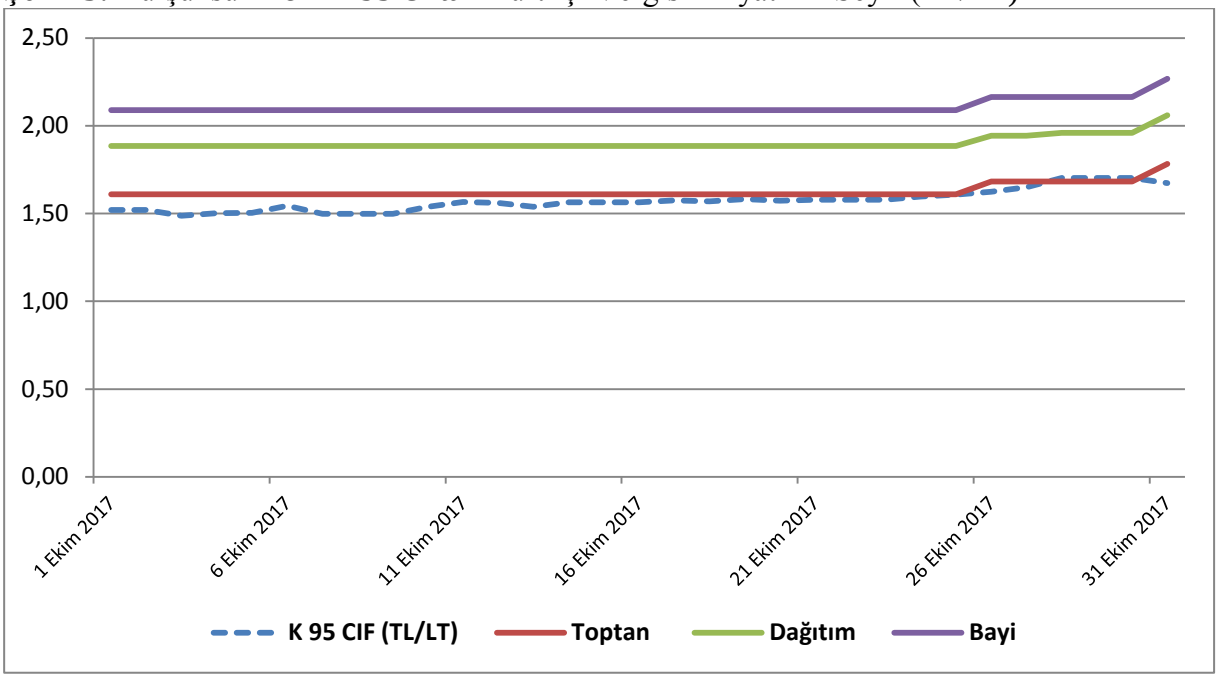

Şekil-2'den anlaşılacağı üzere, her üç ürünün fiyatları uluslararası piyasada Ekim ayında hafif dalgalı bir seyir izlemiştir.

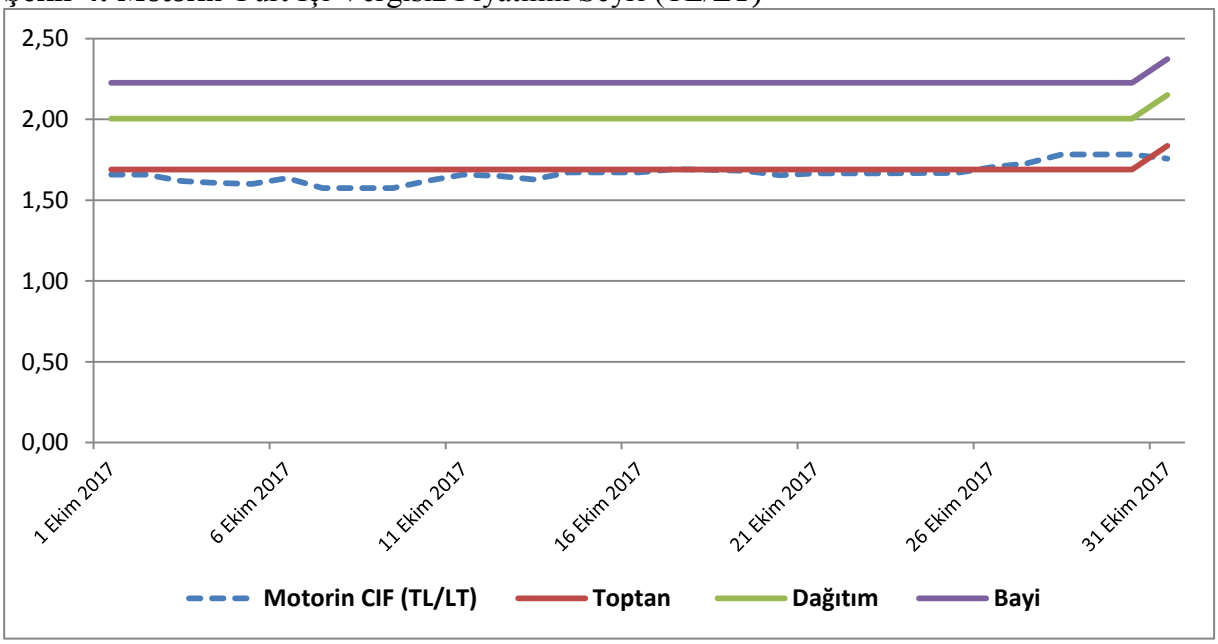
1.2. Türkiye

Ülkemizin takip ettiği Platts European Market Scan'da fiyatlar günlük olarak yayımlanmakta iken, ülkemizde fiyatlar günlük değiştirilmemekte, Dolar/TL kurundaki değişimler de dikkate alınarak belli bir formülasyona göre yansıtılmaktadır. Bu çerçevede, yurt içi kurşunsuz benzin 95 oktan ve motorinin vergisiz fiyatlarının Ekim ayındaki seyri Şekil-3 ve Şekil-4'te sunulmuştur.

Şekil-3: Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Yurt İçi Vergisiz Fiyatının Seyri (TL/LT)

Şekil-4: Motorin Yurt İçi Vergisiz Fiyatının Seyri (TL/LT)

Ekim ayı boyunca uluslararası piyasalardaki fiyatlara bağlı olarak kurşunsuz benzin 95 oktan ve motorin fiyatları ülkemizde değişim göstermiş ve vergisiz bayi satış fiyatı ortalaması 95 oktan kurşunsuz benzin için 2,11 TL/LT ve motorin için 2,23 TL/LT olarak gerçekleşmiştir.

2. Ekim Ayı Benzin ve Motorin Fiyat Oluşumu (İstanbul Avrupa Yakası)

Bu bölümde, gösterge niteliğinde olması açısından, İstanbul Avrupa Yakasında oluşan benzin ve motorinin vergili fiyatlarının Ekim ayı boyunca nasıl seyrettiği ve nihai fiyat içerisindeki payların dağılımı incelenmektedir.

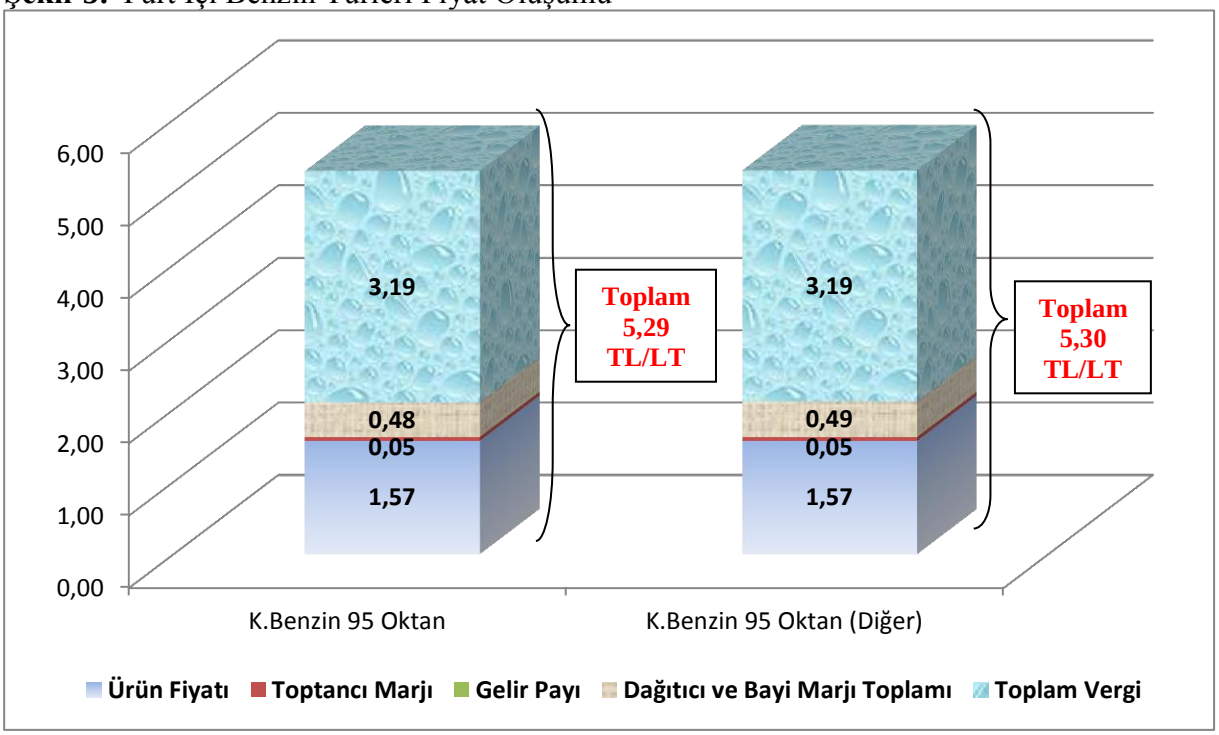
2.1 Benzin Türleri Fiyat Oluşumu (İstanbul Avrupa Yakası - Bir Litre)

Halihazırda resmi olarak tanımlı benzin türleri "*Kurşunsuz Benzin 95 Oktan*", "*Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (E10)*", "*Kurşunsuz Benzin 98 Oktan*" ve "*Kurşunsuz Benzin 98 Oktan (E10)*" olmak üzere dört adettir. Ancak, bu ürünlerden sadece 95 oktan kurşunsuz benzin akaryakıt istasyonlarında yaygın olarak satılmakta, bu ürün de standart ve farklılaştırılmış olmak üzere tüketiciye iki farklı şekilde sunulmaktadır. Bu ürünlerin İstanbul Avrupa yakası için pay dağılımı Tablo-1'de ve Şekil-5'te yer almaktadır.

Tablo-1: Benzin Türleri Fiyat Oluşumu (TL/LT)

Ay	Ürün	Ürün Fiyatı	Toptancı Marjı	Gelir Payı	Dağıtıcı ve Bayi Marjı Toplamı	Toplam Vergi	Nihai Satış Fiyatı
Ekim	K.Benzin 95 Oktan	1,57	0,05	0,00279	0,48	3,19	5,29
	K.Benzin 95 Oktan (Diğer)	1,57	0,05	0,00279	0,49	3,19	5,30
Eylül	K.Benzin 95 Oktan	1,53	0,06	0,00279	0,48	3,18	5,25
	K.Benzin 95 Oktan (Diğer)	1,53	0,06	0,00279	0,49	3,18	5,26

Şekil-5: Yurt İçi Benzin Türleri Fiyat Oluşumu

Tablo-1 ve Şekil-5 incelendiğinde, Ekim ayında 5,29 TL/LT düzeyindeki 95 oktan kurşunsuz benzin nihai litre fiyatının %60,27'lik kısmının vergi, %29,66'lık kısmının ürün maliyeti ve %10,07'lik kısmının ise piyasada faaliyet gösteren şirketlerin brüt kar marjı ile gelir payından oluştuğu görülmektedir.

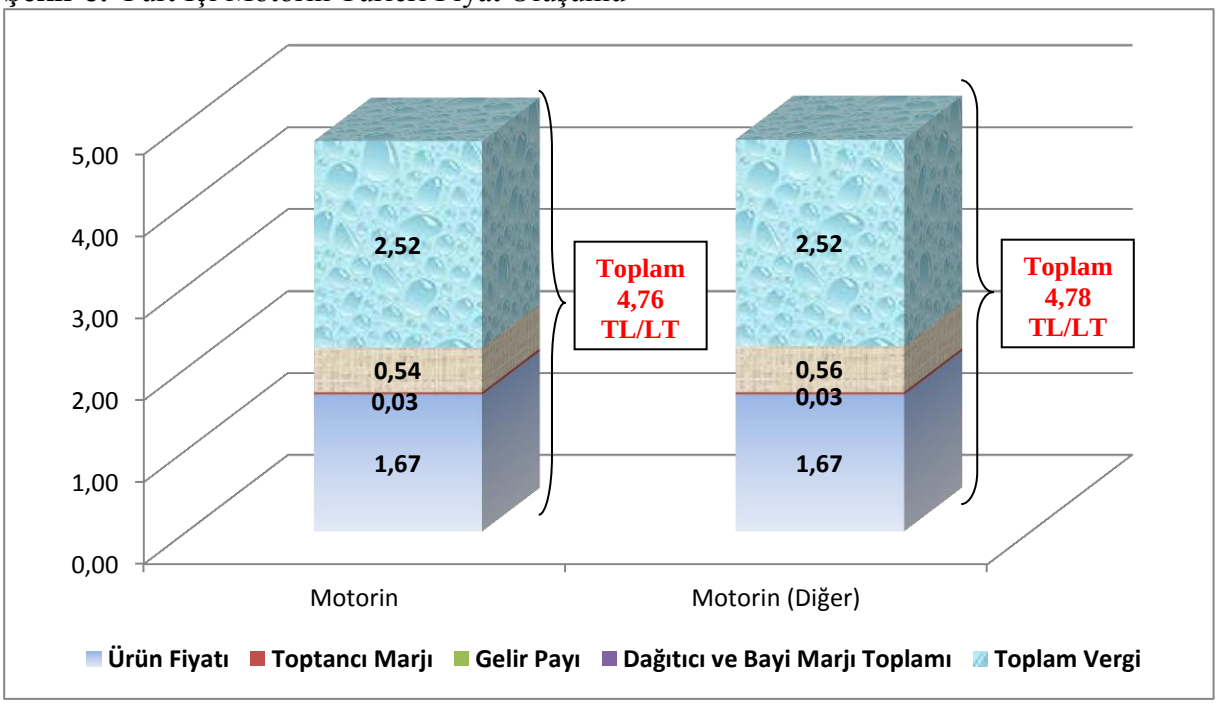
2.2 Motorin Türleri Fiyat Oluşumu (İstanbul Avrupa Yakası - Bir Litre)

Halihazırda resmi olarak tanımlı tek motorin türü bulunmaktadır. Akaryakıt istasyonlarında farklı ticari isimlerle satılan motorin türlerinin tamamı halk arasında "Eurodizel" olarak bilinen kükürt miktarı 10 ppm olan motorindir. Uygulamada akaryakıt istasyonlarında ikisi de aynı standartları taşıyan normal motorin ve farklılaştırılmış motorin olmak üzere iki motorin türü bulunmakta olup, bu ürünlerin İstanbul Avrupa yakası için pay dağılımı Tablo-2'de ve Şekil-6'da yer almaktadır.

Tablo-2: Yurt İçi Motorin Türleri Fiyat Oluşumu (TL/LT)

Ay	Ürün	Ürün Fiyatı	Toptancı Marjı	Gelir Payı	Dağıtıcı ve Bayi Marjı Toplamı	Toplam Vergi	Toplam Satış Fiyatı
Ekim	Motorin	1,67	0,03	0,00279	0,54	2,52	4,76
	Motorin(Diğer)	1,67	0,03	0,00279	0,56	2,52	4,78
Eylül	Motorin	1,55	0,02	0,00279	0,54	2,50	4,61
	Motorin(Diğer)	1,55	0,02	0,00279	0,55	2,50	4,62

Şekil-6: Yurt İçi Motorin Türleri Fiyat Oluşumu

Tablo-2 ve Şekil-6 incelendiğinde, Ekim ayında 4,76 TL/LT düzeyindeki motorin nihai litre fiyatının %52,91'lik kısmının vergi, %35,06'lık kısmının ürün maliyeti, %12,03'lük kısmının ise piyasada faaliyet gösteren şirketlerin brüt kar marjı ile gelir payından oluştuğu görülmektedir.

3. AB ve Türkiye Ekim Ayı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Fiyat Karşılaştırması

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunun 10 uncu maddesinin onbirinci fıkrası "*Rafinerici ve dağıtıcı lisansı kapsamında yapılan piyasa faaliyetlerine ilişkin fiyatlar, en yakın erişilebilir dünya serbest piyasa oluşumu dikkate alınarak, lisans sahipleri tarafından hazırlanan tavan fiyatlar olarak Kuruma bildirilir."* hükmünü haiz olup, söz konusu düzenlemeler çerçevesinde akaryakıt fiyatları Kurumumuz tarafından takip edilmektedir. Öte yandan, akaryakıt ürünlerine uygulanan vergi miktarlarının belirlenmesi Maliye Bakanlığının görev alanına girmektedir. Ekim ayında Türkiye ve AB ülkelerinde kurşunsuz benzin 95 oktanın ortalama vergili fiyatları, litre başına alınan ve büyükten küçüğe sıralanmış vergi oranları ve vergisiz fiyatlar Tablo-3'te yer almaktadır. Vergisiz fiyatların bileşenleri; ürün fiyatı, toptancı marjı, dağıtıcı marjı ve bayi marjıdır.

Tablo-3: Türkiye ve AB Ülkeleri Ekim Ayı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Fiyat Karşılaştırması

Ülke	**Vergisiz Fiyatlar (TL/LT)**	**Vergili Fiyatlar (TL/LT)**	**Vergi Oranı (%)**
Hollanda	2,11	6,62	68,19
Yunanistan	2,17	6,49	66,61
Birleşik Krallık	1,93	5,69	66,04
İtalya	2,24	6,57	65,86
Fransa	2,04	5,86	65,23
İsveç	2,19	6,20	64,71
Finlandiya	2,20	6,22	64,62
Almanya	2,13	5,90	63,84
Portekiz	2,27	6,25	63,71
Slovenya	1,99	5,47	63,52
İrlanda	2,15	5,87	63,41
Belçika	2,12	5,73	62,95
Slovakya	2,05	5,47	62,48
AB 28 Ağırlıklı Ortalaması	2,12	5,47	61,44
Danimarka	2,49	6,45	61,33
Hırvatistan	2,09	5,39	61,20
Çek Cumhuriyeti	1,99	5,03	60,34
Türkiye	**2,11**	**5,29**	**60,27**
Avusturya	2,10	5,07	58,63
Malta	2,41	5,65	57,25
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	2,21	5,14	57,08
Litvanya	2,10	4,81	56,33
Macaristan	2,13	4,87	56,29
İspanya	2,30	5,20	55,66
Letonya	2,22	5,00	55,66
Polonya	2,07	4,64	55,41
Romanya	2,11	4,69	55,08
Lüksemburg	2,22	4,93	54,98
Bulgaristan	2,10	4,39	52,32
Estonya	2,44	5,12	52,31

*Kaynak : http://ec.europa.eu/energy/observatory/oil/bulletin_en.htm

4. AB ve Türkiye Ekim Ayı Motorin Fiyat Karşılaştırması

Ekim ayında Türkiye ve AB ülkelerinde motorinin ortalama vergili fiyatları, litre başına alınan ve büyükten küçüğe sıralanmış vergi oranları ve vergisiz fiyatlar Tablo-4'te yer almaktadır.

Tablo-4: Türkiye ve AB Ülkeleri Ekim Ayı Motorin Fiyat Karşılaştırması

Ülke	**Vergisiz Fiyatlar (TL/LT)**	**Vergili Fiyatlar (TL/LT)**	**Vergi Oranı (%)**
Birleşik Krallık	2,06	5,84	64,71
İtalya	2,23	5,97	62,64
Fransa	2,10	5,36	60,73
Slovenya	2,08	5,19	59,84
İrlanda	2,17	5,31	59,23
Belçika	2,23	5,47	59,19
Finlandiya	2,32	5,55	58,13
Hollanda	2,29	5,34	57,24
Portekiz	2,37	5,39	56,01
AB 28 Ağırlıklı Ortalaması	2,24	5,04	55,85
Almanya	2,25	5,10	55,78
Malta	2,27	5,09	55,35
Çek Cumhuriyeti	2,20	4,89	55,04
Hırvatistan	2,32	5,10	54,50
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	2,38	5,20	54,24
Avusturya	2,24	4,81	53,43
Danimarka	2,55	5,46	53,26
Slovakya	2,29	4,91	53,26
Türkiye	**2,23**	**4,76**	**52,91**
Macaristan	2,38	5,01	52,55
Yunanistan	2,59	5,47	52,55
İsveç	2,96	6,20	52,36
Polonya	2,17	4,51	51,77
Romanya	2,32	4,79	51,59
İspanya	2,36	4,77	50,57
Letonya	2,25	4,54	50,52
Litvanya	2,19	4,37	49,95
Estonya	2,57	5,12	49,79
Bulgaristan	2,20	4,36	49,39
Lüksemburg	2,28	4,36	47,68

*Kaynak : http://ec.europa.eu/energy/observatory/oil/bulletin_en.htm

NOTLAR:

* Akaryakıt istasyonlarında satılan benzin türleri “K. Benzin 95 Oktan” ve “K. Benzin 95 Oktan (Diğer)” başlığı altında yer almakta olup, diğer başlığı altında satılan ürünler şirketten şirkete farklı isimler alabilmektedir. Diğer taraftan Ülkemizde piyasaya akaryakıt olarak arz edilen veya dolaşımda bulunan benzin türlerinin, Türk Standartları Enstitüsü tarafından hazırlanan, Ekim 2013 tarihli "TS EN 228 Otomotiv Yakıtları - Kurşunsuz Benzin - Özelikler ve Deney Yöntemleri" standardına uygun olması zorunludur. Dolayısıyla teknik düzenlemeler açısından K. Benzin 95 Oktan ve K.Benzin 95 Oktan (Diğer) arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır ve ikisi de her türlü benzinli araçta güvenle kullanılabilir.

** Akaryakıt istasyonlarında satılan motorin türleri, “Motorin” ve “Motorin (Diğer)” başlığı altında yer almakta ve diğer ürün kategorisinde satılan motorin için farklı şirketler farklı markalar kullanabilmektedir. Akaryakıt istasyonlarında satılan motorin türlerinin tamamı Avrupa standartlarında (eurodizel) ürünlerdir ve her türlü araçta güvenle kullanılabilir. Mevzuat açısından ülkemizde tek bir motorin standardı bulunmakta olup, motorin ürünlerinin Türk Standartları Enstitüsü tarafından hazırlanan, Mayıs 2014 tarihli "TS EN 590 Otomotiv Yakıtları-Dizel (Motorin)-Gerekler ve Deney Yöntemleri" standardına uygun olması gerekir. Standartlar gereği bütün motorin türlerinde azami kükürt miktarının 10 mg/kg olması zorunludur. Motorin (Diğer) başlığı altında farklı markalarla satılan motorinin bazı katkı maddeleriyle ilave özellik kazandırıldığı ifade edilmektedir; ancak, bu ürünlerin standartlara uygunluğa ilave olarak, ifade edilen özellikleri taşıyıp taşımadığına dair herhangi bir kontrol ya da denetim bulunmamaktadır. Dolayısıyla teknik düzenlemeler açısından Motorin ve Motorin (Diğer) arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır ve ikisi de dizel araçlarda güvenle kullanılabilir.

Tanımlar :

1. Ürün Fiyatı: Ürün Fiyatları Platts European Market Scan da CIF MED (Genova/Lavera) $/TON olarak yayımlanmaktadır.

Platts European Market Scan da CIF MED (Genova/Lavera) başlığı altında K. Benzin 95 Oktan ve motorin için yayımlanan günlük fiyatların ortalamasının, TCMB tarafından belirlenen gösterge niteliğindeki ABD doları döviz satış kuru ve ürünün yoğunluğu ile çarpılması ile bulunan fiyattır. Uluslararası piyasalarda ürün fiyatları ham petrol fiyatlarından farklı yönde hareket edebildiği için (örneğin ham petrol fiyatları azalırken benzin fiyatlarının artması vb.) ürün fiyatlarının direk olarak ham petrol fiyatlarıyla ilişkilendirilmesi yanıltıcı olabilmektedir.
2. Toptancı Marjı: Rafinerici veya dağıtıcılar tarafından ürün fiyatı üzerine eklenen marjdır.
3. Gelir Payı: Ulusal petrol stoğunun tamamlayıcı kısmının tutulabilmesi için tüketici fiyatlarına ilave edilen rakamlardır. Benzin türleri ve motorin türleri için 0,00279 TL/LT olarak belirlenmiştir.
4. Dağıtıcı ve Bayi Marjı Toplamı: Ürünlerin temin edilmesinden (Rafineriden, ithalat yoluyla veya diğer dağıtıcılardan) son kullanıcıya ulaştırılmasına kadar maliyetleri içeren marjdır.
5. Toplam Vergi: Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) ve Katma Değer Vergisinin (KDV) toplamıdır.

Benzin Türleri için (95 Oktan)	ÖTV 2,3765 TL/LT	KDV oranı %18
Motorin Türleri için	ÖTV 1,7945 TL/LT	KDV oranı %18

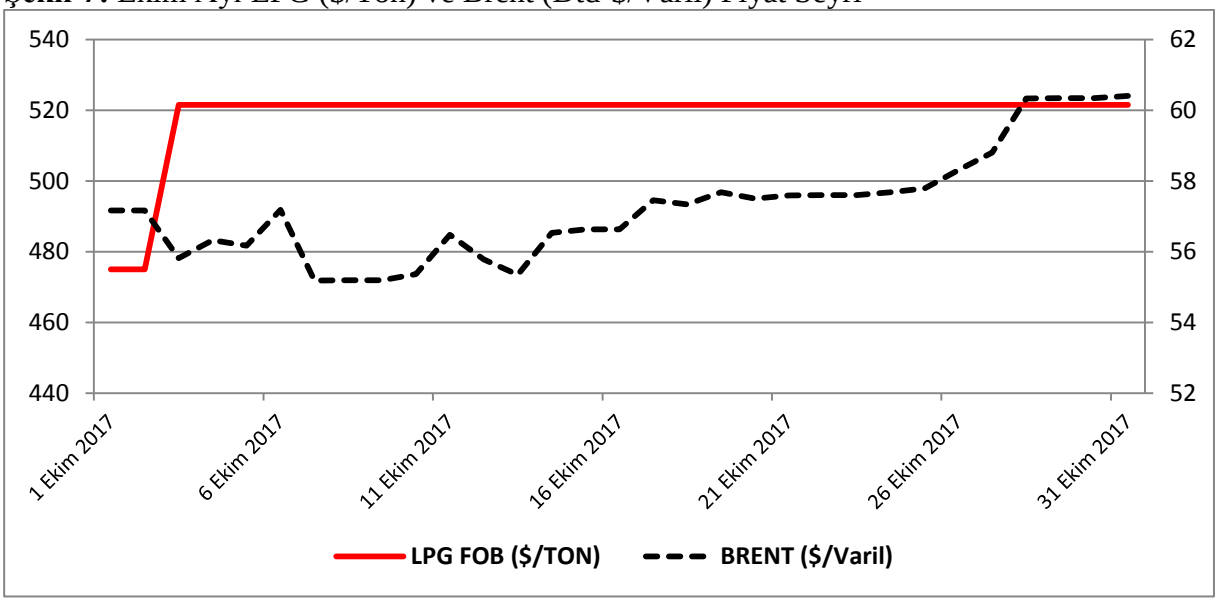
B.LPG PİYASASI

1. Ekim Ayında Uluslararası Piyasalarda ve Türkiye'de Ürün Fiyatlarının Seyri

1.1 Uluslararası Piyasalar

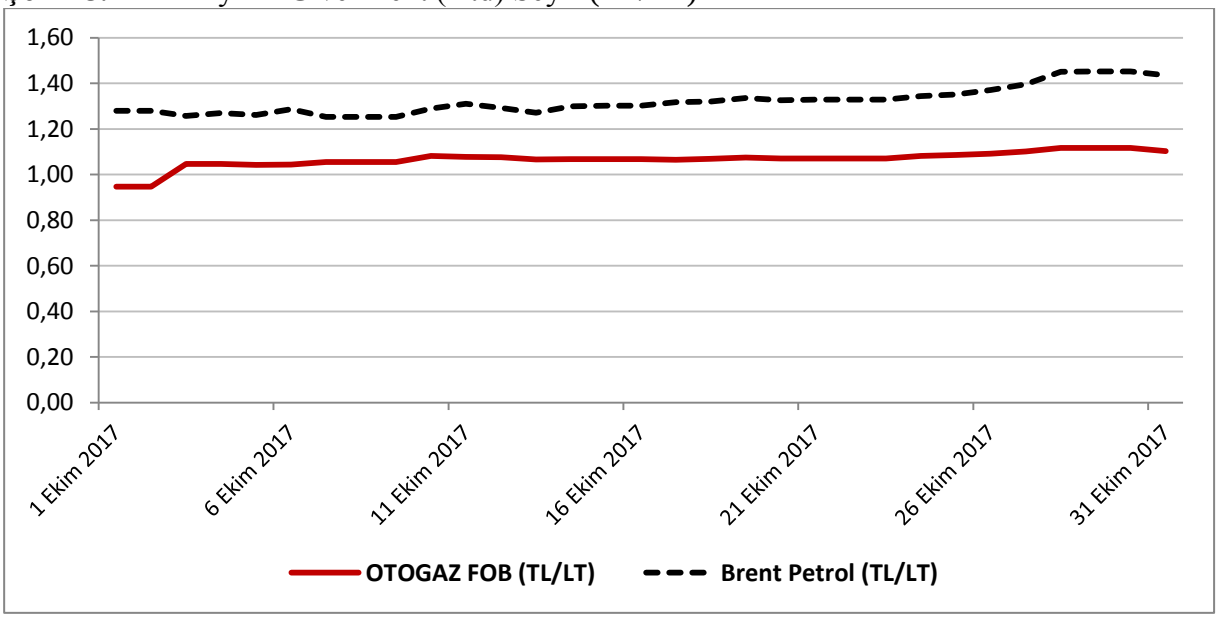
Ülkemiz LPG ürün fiyatları bakımından Sonatrach piyasa fiyatlarını takip etmekte olup, LPG fiyatları Propan ve Bütan olmak üzere ayda bir kere yayımlanmaktadır. Referans fiyat hesaplanırken söz konusu piyasada yayımlanan Bütan fiyatının %70'i ve Propan fiyatının %30'u alınır. Bu kapsamda karışım LPG (FOB) ürünü ve Brent tipi ham petrol (FOB) için yayımlanan fiyatlar Şekil-7'de sunulmuştur.

Şekil-7: Ekim Ayı LPG ($/Ton) ve Brent (Dtd-$/Varil) Fiyat Seyri

Söz konusu veriler TL/LT'ye çevrilerek Şekil-8'de sunulmuştur.

Şekil-8: Ekim Ayı LPG ve Brent (Dtd) Seyri (TL/LT)

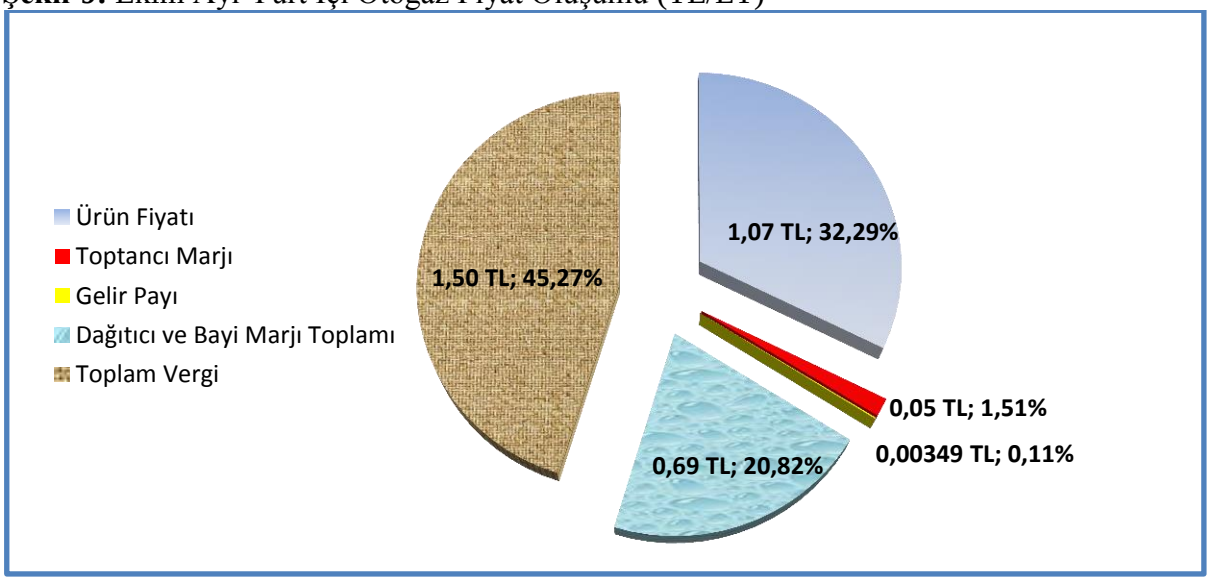
2. Ekim Ayı LPG (Otogaz) Fiyat Oluşumu (İstanbul Avrupa Yakası)

Bu bölümde, gösterge niteliğinde olması açısından, en yüksek hacimli ilk sekiz firmaya ait İstanbul Avrupa Yakası vergiler dahil LPG (Otogaz) fiyatlarının 2017 yılı Ekim ayı ve önceki aylarda nasıl seyrettiği ve nihai fiyat içerisindeki payların dağılımı Tablo-5 ve Şekil-9'da incelenmektedir.

Tablo-5: Yurt İçi Otogaz Fiyat Oluşumu (TL/LT)

Dönem	Ürün	Ürün Fiyatı	Toptancı Marjı	Gelir Payı	Dağıtıcı ve Bayi Marjı Toplamı	Toplam Vergi	Toplam Fiyat
Ekim	LPG Otogaz	1,07	0,05	0,00349	0,69	1,50	3,31
Eylül	LPG Otogaz	0,90	0,08	0,00349	0,67	1,47	3,12
Ağustos	LPG Otogaz	0,80	0,09	0,00349	0,66	1,46	3,01
Temmuz	LPG Otogaz	0,64	0,08	0,00349	0,66	1,43	2,81
Haziran	LPG Otogaz	0,70	0,07	0,00349	0,65	1,43	2,85
Mayıs	LPG Otogaz	0,69	0,08	0,00349	0,65	1,44	2,86
Nisan	LPG Otogaz	0,77	0,08	0,00349	0,65	1,45	2,95
Mart	LPG Otogaz	0,96	0,08	0,00349	0,64	1,48	3,16
Şubat	LPG Otogaz	0,99	0,11	0,00349	0,64	1,49	3,23
Ocak	LPG Otogaz	0,88	0,07	0,00349	0,64	1,46	3,05
Aralık	LPG Otogaz	0,72	0,06	0,00337	0,64	1,43	2,85
Kasım	LPG Otogaz	0,68	0,04	0,00337	0,63	1,42	2,78

Şekil-9: Ekim Ayı Yurt İçi Otogaz Fiyat Oluşumu (TL/LT)

Tablo-5 ve Şekil-9'dan da görüleceği üzere LPG (Otogaz) nihai litre fiyatının %45,27'lik kısmı vergilerden, %32,29'luk kısmı ürün fiyatından, %22,44'lük kısmı toptancı, dağıtıcı ve bayi marjı ile gelir payından oluşmaktadır.

3. AB ve Türkiye Ekim Ayı LPG (Otogaz) Fiyat Karşılaştırması

Ülkemizde otogaza uygulanan vergi miktarlarını Maliye Bakanlığı belirlemektedir. Ekim ayında Türkiye ve AB ülkelerinde otogazın vergili fiyatları ile litre başına alınan ve büyükten küçüğe sıralanmış vergi oranları Tablo-6'da sunulmaktadır. Aynı tabloda, ülke bazında otogazın bir litresinin TL cinsinden vergisiz fiyatları da yer almaktadır.

Tablo-6: Türkiye ve AB Ülkeleri Ekim Ayı LPG (Otogaz) Fiyat Karşılaştırması

Ülke	**Vergisiz Fiyatlar (TL/LT)**	**Vergili Fiyatlar (TL/LT)**	**Vergi Oranı (%)**
Litvanya	1,24	2,34	47,03
Hollanda	1,52	2,80	45,95
Türkiye	**1,81**	**3,31**	**45,27**
Portekiz	1,54	2,63	41,65
Polonya	1,26	2,14	40,93
İtalya	1,68	2,82	40,55
Letonya	1,38	2,29	39,69
Macaristan	1,89	3,02	37,27
Slovenya	1,75	2,74	36,05
Bulgaristan	1,39	2,15	35,50
Slovakya	1,67	2,51	33,54
Çek Cumhuriyeti	1,57	2,34	32,92
Almanya	1,65	2,43	32,25
Romanya	1,55	2,19	29,13
Fransa	2,27	3,20	29,06
Estonya	1,84	2,57	28,39
İspanya	2,12	2,73	22,48
Hırvatistan	2,05	2,61	21,22
Lüksemburg	1,81	2,21	17,96
Belçika	1,83	2,22	17,36

*Kaynak : http://ec.europa.eu/energy/observatory/oil/bulletin_en.htm
**İstanbul (Avrupa Yakası)

TANIMLAR:

1. Ürün Fiyatı:

Ülkemiz LPG ürün fiyatları bakımından referans olması açısından Sonatrach piyasa fiyatlarını takip etmekte olup, bahse konu piyasada LPG fiyatları Propan ve Bütan olmak üzere ayda bir kere yayımlanmaktadır.

Hesaplama yapılırken söz konusu piyasada yayımlanan "Bütan" fiyatının %70'i ve "Propan" fiyatının %30'u alınır ve hesaplanan rakam, her gün için TCMB tarafından belirlenen gösterge niteliğindeki ABD doları döviz satış kuru ve ürünün yoğunluğu ile çarpılması ile bulunan fiyattır.

Uluslararası piyasalarda LPG fiyatları ayda bir defa yayımlandığı için ve ham petrol fiyatlarından farklı yönde hareket edebildiği için (örneğin ham petrol fiyatları azalırken otogaz fiyatlarının artması vb.) ürün fiyatlarının direk olarak ham petrol fiyatlarıyla ilişkilendirilmesi yanıltıcı olabilmektedir.

2. Toptancı Marjı: Rafinerici veya dağıtıcılar tarafından ürün fiyatı üzerine eklenen marjdır.

3. Gelir Payı: Ulusal petrol stoğunun tamamlayıcı kısmının tutulabilmesi için tüketici fiyatlarına ilave edilen rakamlardır. Benzin türleri ve motorin türleri için 0,00349 TL/LT olarak belirlenmiştir.

4. Dağıtıcı ve Bayi Marjı Toplamı: Ürünlerin temin edilmesinden (Rafineriden, ithalat yoluyla veya diğer dağıtıcılardan) son kullanıcıya ulaştırılmasına kadar maliyetleri içeren marjdır.

5. Toplam Vergi: Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) ve Katma Değer Vergisinin (KDV) toplamıdır.

LPG (Otogaz) için	ÖTV 1,7780 TL/KG	KDV oranı %18